

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

مصاحبه پژوهشی؛

بررسی وضعیت بیمه محصولات کشاورزی در ایران

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

- وب‌سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: علی قنبری شیرسوار

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

- نکات برجسته ۲
- مقدمه و طرح مسئله ۲
- اهمیت بیمه در بخش کشاورزی ۲
- وظایف دولت در بیمه محصولات کشاورزی ۳
- جایگاه بیمه در سیاست‌های حمایت از کشاورزی ۴
- سرمایه‌گذاری و ضرورت بیمه محصولات کشاورزی در ایران ۹
- انواع بیمه محصولات کشاورزی در ایران و شیوه اجرا ۵
- حق بیمه کشاورزی و سهم دولت در یارانه‌های پرداختی ۵
- وضعیت بیمه‌های خصوصی در بخش کشاورزی ایران ۶
- کانال‌های توزیع و سطح پوشش صندوق بیمه کشاورزی در ایران ۶
- ضریب نفوذ و عملکرد بیمه کشاورزی به تفکیک زیر بخش کشاورزی ۷
- چالش‌های بیمه و توسعه کشاورزی ۷
- راهکارهای توسعه بیمه محصولات کشاورزی ۸
- عملکرد صندوق بیمه محصولات کشاورزی (مجموعه اقدامات و برنامه‌ها) ۸
- جمع بندی ۹

- ❖ بیمه کشاورزی در اصل یک ساز و کار مشارکت در ریسک است که از طریق مشارکت با تولید کنندگان در پذیرش ریسک، در هنگام بروز خطر از متضرر شدن تولیدکنندگان جلوگیری نموده و در درآمد وی ثبات ایجاد می کند.
- ❖ ایران به دلیل موقعیت جغرافیائی آن با ابعاد تشدید شده ای از مخاطرات تولیدی در بخش کشاورزی روبروست که اهمیت و ضرورت توجه جدی تر به ساز و کار بیمه کشاورزی دارد.
- ❖ در حال حاضر بیمه کشاورزی در کلیه زیربخش های فعالیت های زراعت، باغبانی، دام، طیور، آبزیان، منابع طبیعی و همچنین عوامل تولید از قبیل ماشین آلات، ابنیه و تأسیسات ارائه می گردد.
- ❖ در حال حاضر در ایران ۵۷ درصد کل حق بیمه تعیین شده بیمه کشاورزی را دولت و مابقی (۴۳ درصد) آن برعهده کشاورزان است.
- ❖ بخش خصوصی تمایل و رقبتی برای ورود به بیمه فعالیت های کشاورزی از خود نشان نمی دهند.
- ❖ کانال های توزیع بیمه کشاورزی در ایران شعب بانک کشاورزی در سراسر کشور و حدود ۲۵۱ نمایندگی بیمه کشاورزی در قالب دفاتر اصلی و فرعی در مناطق مختلف کشور است.
- ❖ در حال حاضر حدود ۳۵ درصد مجموعه فعالیت های تولیدی در زیر بخش های کشاورزی از خدمات بیمه ای برخوردارند.
- ❖ ضریب نفوذ بیمه کشاورزی در ایران برابر ۸ / درصد و در دنیا به طور متوسط برابر ۵۸ / درصد گزارش شده است.

□ مقدمه و طرح مسئله

بخش کشاورزی یکی از مهمترین ارکان اقتصادی و اجتماعی در کشورهای مختلف دنیا محسوب می شود که با توجه به نقش آن در توسعه اقتصادی، اجتماعی و تامین امنیت غذایی مردم همواره مورد توجه دولت ها بوده، لذا کشورهای مختلف اعم از توسعه یافته و در حال توسعه همواره این بخش را مورد توجه قرار داده و برای جلوگیری از خطرات جبران ناپذیر آن را به شیوه های مختلف مورد حمایت خود قرار می دهند.

فعالیت در این بخش مهم و حیاتی به علت وابستگی بالای آن به طبیعت و همچنین عوامل و شرایط جوی و محیطی همواره با ریسک پذیری مواجه بوده و تولیدکنندگان این بخش همیشه به علت نوسانات جوی و دیگر بلایای طبیعی خساراتی را متحمل شده به نحوی که در برخی مواقع حاصل تلاش یک سال زراعی آنان جز مشقت و نگرانی چیز دیگری برای آنها نبوده است.

به این خاطر به نظر می‌رسد فعالان این رکن مهم اقتصادی و اجتماعی برای تداوم فعالیت خود نیاز به حمایت و پشتیبانی دارند که به شیوه‌های گوناگون از جمله پرداخت تسهیلات، خریدهای تضمینی و بیمه کردن محصولات آنان صورت می‌گیرد که در این بین با توجه به شرایط محیطی و طبیعی بیمه محصولات کشاورزی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد.

کشور ما به دلیل موقعیت جغرافیائی آن با ابعاد تشدید شده‌ای از مخاطرات تولیدی در بخش کشاورزی روبروست که اهمیت و ضرورت توجه جدی‌تر به سازوکار بیمه کشاورزی دارد. ایران در منطقه خشک جهان قرار گرفته و با مخاطره دائمی بروز خشکسالی‌های دوره‌ای روبروست. در کنار این تهدید کشاورزان و دامداران با بارندگی‌های ناگهانی و بی‌موقع، زلزله، سیل، سرمازدگی و یخبندان، تگرگ، آفات و بیماری‌های نباتی و دامی و سایر حوادث طبیعی یا غیرطبیعی از قبیل آتش سوزی‌ها، تخریب انبار، از کارافتادگی ماشین آلات کشاورزی و امثال آن نیز روبرو هستند. این قبیل خسارت‌ها حتی اگر جزئی هم باشد وقفه و از هم گسیختگی‌های جدی در زندگی و فعالیت اقتصادی آنان پدید می‌آورد.

در همین راستا و برای شناخت و تحلیل بیشتر وضعیت بیمه محصولات کشاورزی در ایران، مصاحبه‌ای با دکتر رامین امینی، مدیر روابط عمومی و امور بین‌الملل صندوق بیمه کشاورزی در مورخ ۹۸/۰۹/۲۳ انجام شد که مهمترین محورهای این مصاحبه در ادامه ارائه می‌شود.

□ اهمیت بیمه در بخش کشاورزی

بیمه کشاورزی در اصل یک سازوکار مشارکت در ریسک است که از طریق مشارکت با تولیدکنندگان در پذیرش ریسک، در هنگام بروز خطر از متضرر شدن تولیدکنندگان جلوگیری نموده و در درآمد آنها ثبات ایجاد می‌کند. به عبارت دیگر بیمه کشاورزی ابزار مهمی برای اجرای سیاست‌های بخش کشاورزی، منطقه‌ای کردن کشت و ترکیب کشت مطلوب، اشاعه‌ی روش‌های نوین زراعی- دامی، به زراعی و جلوگیری از مهاجرت‌های بی- رویه‌ی روستائیان و در نهایت رسیدن به اهداف توسعه‌ای در بخش کشاورزی به شمار می‌رود چرا که از بین رفتن محصول در یک سال پرخطر موجب کاهش سرمایه‌گذاری در سال‌های بعد و عدم بازپرداخت بدهی‌ها و یا حتی ترک فعالیت‌ها می‌شود. بیمه کشاورزی یکی از ابزارهای مدیریت ریسک در تثبیت درآمد و آرامش خاطر کشاورزان است.

اهمیت بیمه در بخش کشاورزی عبارت است از تضمین جبران سهمی از خسارات وارده بر داده‌ها و ستانده‌ها و عوامل بالفعل لازم برای عملیات اقتصادی در فاصله قبل از تولید تا مصرف محصولات کشاورزی، در مقابل خطرات تهدیدکننده غیرقابل پیشگیری، به شرط آن که پیش‌بینی احتمال وقوع خطرات امکان‌پذیر باشد.

□ وظایف دولت در بیمه محصولات کشاورزی

به دلیل ماهیت ریسک در بخش کشاورزی از نظر شدت، تواتر و تنوع و از طرفی گستردگی جغرافیایی پهنه‌های کشاورزی به عنوان موارد بیمه‌ای و حجم بالای خسارت‌های وارده ناشی از عوامل طبیعی معمولاً شرکت‌های

خصوصی توان و رقبتی برای ورود به این عرصه اقتصادی را ندارند. لذا این صنعت با اتکاء به توان دولت در حمایت از بخش کشاورزی وارد عرصه گردیده است که این موضوع در دنیا امری مورد قبول دولت‌ها می‌باشد. ولیکن به دلیل تفاوت‌های اقلیمی، زیرساخت‌ها، شرایط اقتصادی و ... به طرق مختلف عمل می‌شود. جوامع مختلف در رویارویی با مخاطرات طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و شخصی در فعالیت‌های کشاورزی، شیوه‌ها و روش‌های متفاوتی را به منظور کاهش ریسک به کار گرفته‌اند که از بین آنها سه شیوه اصلی "اجتناب" از مخاطرات اجتناب‌ناپذیر، "پیشگیری" از مخاطرات، با اصلاح و بهبود زیرساخت‌ها و فنون و سازمان و "مسلم‌انگاری" برخی مخاطرات غیرقابل اجتناب و پیشگیری، و در نتیجه چاره‌اندیشی برای ساز و کارهای جبرانی، عمومیت دارد.

اصولاً تولید مواد غذایی اساسی امری بسیار ضروری است. برای اطمینان یافتن از عرضه مواد غذایی، باید ظرفیت تولیدی کشاورزان را تقویت کرد و به کوشش‌های تولیدی آنها استحکام بخشید. به همین دلیل، دولت‌ها باید بخش مهمی از مسئولیت تضمین کشاورزان را در صورت بروز خسارت‌های ناشی از سوانح طبیعی برعهده بگیرند. حمایت از همه کشاورزان، به خصوص کشاورزان خرده پا در کشورهای در حال توسعه، در مقابل زیان‌های اقتصادی ناشی از خطرات طبیعی و قادر ساختن آنان به ادامه فعالیت‌های تولیدی‌شان، پایدار کردن اصلاحات زراعی - اراضی و حمایت از بهره‌برداران آن در مقابل خسارت‌های محصول و حمایت از کشاورزان کم درآمد، امورات مهمی به شمار می‌روند.

همچنین در بند ۲ از قسمت (ز) شرح وظایف تفصیلی وزارت جهاد کشاورزی به صراحت اجرای سیاست‌ها و روش‌های حمایتی و بیمه‌ای به منظور حمایت از تولیدکنندگان، تولیدات و تأسیسات بخش کشاورزی به عنوان یکی از وظایف این وزارتخانه تعریف شده است.

□ جایگاه بیمه در سیاست‌های حمایت از کشاورزی

در این بخش به اهمیت و ضرورت توسعه بیمه کشاورزی در بند ۶ سیاست‌های کلی نظام در بخش کشاورزی ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری به شرح ذیل پرداخته شده است:

گسترش زیرساخت‌ها و ایجاد انگیزه برای جذب و توسعه‌ی سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی با پوشش مناسب بیمه، کاهش احتمال زیان تولید، اجرای سیاست‌های حمایتی و متعادل کردن سودآوری کشاورزی با سایر بخش‌های اقتصادی.

با توجه به ماهیت فعالیت بیمه کشاورزی و پرداخت یارانه دولت به منظور کاهش حق بیمه و فراهم شدن امکان پرداخت آن برای استفاده از مزایای پوشش‌های بیمه‌ای برای اکثریت تولیدکنندگان و از طرفی زیرساخت‌ها و بسترهای فنی فراهم شده برای مدیریت خسارت‌های وارده از طریق بیمه کشاورزی و ارائه روش‌های بیمه‌ای متنوع با تعهدات قابل قبول از نظر اقتصادی و ارزش محصولات قطعاً بیمه کشاورزی می‌تواند به عنوان مهمترین و اصولی‌ترین سیاست حمایتی در این بخش محسوب شود به شرط آنکه با برنامه‌ریزی مناسب و هدایت

اعتبارات و منابع مالی بخش به سمت بیمه و مدیریت صحیح کمک‌های بلاعوض و ... در حوادث بحرانی زمینه توسعه پوشش‌های بیمه‌ای بیش از پیش در کشور فراهم شود.

□ سرمایه‌گذاری و ضرورت بیمه محصولات کشاورزی در ایران

قرار داشتن ایران بر روی کمربند خشک اقلیم، منابع آبی ضعیف و نزولات جوی کم، وقوع پرشمار حوادث غیرمترقبه از جمله سیل و زلزله، سرمازدگی، آفات مختلف و نوسان قیمت محصولات کشاورزی از جمله عواملی است که ضرورت بیمه کشاورزی را بیش از پیش نمایان می‌کند و آگاهی بخشی به تولید کنندگان را می‌طلبد. به رغم تلاش‌های گسترده به منظور کنترل ریسک، هنوز حوادث غیرمترقبه طبیعی و فاجعه‌آمیز تهدید جدی در فعالیتهای بخش کشاورزی به شمار می‌آید. در این جاست که بیمه می‌تواند با ارائه سرویس مناسب و تأمین انواع پوشش‌های بیمه‌ای، نقش اساسی در تقویت این بخش ایفا کند. ایجاد تحول و انتقال از بخش کشاورزی سنتی به کشاورزی پیشرفته، در گرو تأمین و هدایت اعتبارات کامل حمایتی به بخش کشاورزی است. برای رشد کشاورزی ضروری‌ترین ابزار اختصاص اعتبارات کافی به بخش کشاورزی است و بیمه در این بین اهمیتی انکارناپذیر دارد. بنابر این نمی‌توان از نقش بیمه کشاورزی به آسانی چشم پوشید.

□ انواع بیمه محصولات کشاورزی در ایران و شیوه اجرا

در حال حاضر بیمه کشاورزی در کلیه زیربخش‌های فعالیت‌های زراعت، باغبانی، دام، طیور، آبزیان، منابع طبیعی و همچنین عوامل تولید از قبیل ماشین آلات، ابنیه و تأسیسات ارائه می‌گردد. تعهدات بیمه‌گر عمدتاً بر اساس هزینه‌های تولید و یا ارزش تولیدات تعیین و ارائه شده است.

روش‌های مختلفی از جمله بیمه‌های چند خطر (MPCI)، بیمه‌های شاخص عملکرد (که میانگین تولید مناطق همگن ملاک عمل می‌باشد)، بیمه‌های پایه (بر مبنای شدت خسارت و وقوع حوادث فاجعه بار ارائه می‌گردد، که با توجه به ضریب خطر معمولاً حق بیمه آن کم و امکان پرداخت برای حداکثر تولیدکنندگان فراهم می‌باشد)، بیمه‌های اجباری (در دام و طیور طبق قانون)، بیمه‌های الحاقی، تکمیلی و ترجیحی برای تولیدکنندگان برتر با مدیریت بالاتر در صورت تمایل در دستور کار قرار گرفته است.

آنچه مسلم است اکثر عوامل قهری و طبیعی غیرقابل کنترل و پیشگیری و حوادث فاجعه بار نظیر سیل و خشکسالی در قالب قراردادهای فوق الذکر پوشش بیمه‌ای دارند.

□ حق بیمه کشاورزی و سهم دولت در یارانه‌های پرداختی

بر اساس ماده ۲۵ قانون اساسنامه صندوق بیمه کشاورزی، حق بیمه عبارت است از وجوهی که از بیمه‌گذاران وصول خواهد شد. بر اساس تبصره ذیل این ماده، به پیشنهاد مجمع عمومی قسمتی از حق بیمه‌گذاران از طریق دولت، تأمین و همه ساله در لایحه بودجه منظور خواهد شد.

به عبارتی دیگر، مقدار حق بیمه برای هر محصول معمولاً توسط دولت (در ایران توسط مجمع عمومی صندوق بیمه) تعیین شده و حداقل در طول یک سال ثابت باقی می‌ماند. در بسیاری از کشورهای دنیا از جمله ایران،

دولت پرداخت درصدی از حق بیمه را برعهده می‌گیرد. میزان حق بیمه‌ها با توجه به روش‌های مختلف بیمه‌ای، نوع محصول و مناطق اجرا (ضرایب مختلف خطر) متفاوت می‌باشد.

در حال حاضر در ایران ۵۷ درصد کل حق بیمه تعیین شده کشاورزی را دولت و مابقی (۴۳ درصد) آن برعهده کشاورزان است.

□ وضعیت بیمه‌های خصوصی در بخش کشاورزی ایران

باتوجه به بررسی سوابق در این حوزه در دهه ۴۰ بیمه خصوصی امید در بیمه دام و شرکت سهامی بیمه ایران در بیمه چغندر قند به‌طور محدود وارد و فعالیت‌شان با توجه به عدم توانایی جبران خسارت و مشکلات اجرایی متوقف گردیده. در ده سال اخیر با توجه به امضاء تفاهم‌نامه‌های همکاری با بیمه‌های تجاری قراردادهایی به صورت محدود از طریق شرکت‌های بیمه آسیا، البرز، کارآفرین، پارسیان و ملت در بعضی از استان‌های کشور منعقد شده است؛ ولی به‌طور کلی به دلایل عدیده‌ای که ذیلاً به اهم آن اشاره شده است، بخش خصوصی تمایل و رقبتی برای ورود به بیمه فعالیت‌های کشاورزی از خود نشان نمی‌دهد.

۱. فقدان شفافیت مالکیت‌ها و حریم واحدهای تولیدی
۲. نبود اطلاعات مربوط به آنالیز ریسک در بخش‌های کشاورزی
۳. کوچکی و پراکندگی قطعات تولیدی
۴. شیوه‌های متنوع تولید
۵. مقاومت تولیدکنندگان سنتی در برابر پذیرش مزایای بیمه کشاورزی

□ کانال‌های توزیع و سطح پوشش صندوق بیمه کشاورزی در ایران

به‌طور کلی با توجه به ماهیت پوشش‌های بیمه‌ای در زیربخش‌های مختلف و ظرفیت‌های مختلف تولید در کل کشور و از طرفی محدودیت‌های شدید اعتباری **در حال حاضر حدود ۳۵ درصد مجموعه فعالیت‌های تولیدی در زیر بخش‌های کشاورزی از خدمات بیمه‌ای برخوردارند.** البته با توجه به زیرساخت‌ها و بسترهای قانونی فراهم شده نظیر قانون بیمه اجباری در دام و شروع همکاری‌های تعاونی‌ها و تشکل‌های صنفی به منظور توسعه چتر حمایتی بیمه، چشم انداز خوبی برای گسترش بیمه در بخش کشاورزی پیش بینی می‌شود.

کانال‌های توزیع بیمه کشاورزی در ایران شعب بانک کشاورزی در سراسر کشور و حدود ۲۵۱ نمایندگی بیمه کشاورزی در قالب دفاتر اصلی و فرعی در مناطق مختلف کشور است.

□ ضریب نفوذ و عملکرد بیمه کشاورزی به تفکیک زیر بخش کشاورزی

ضریب نفوذ بیمه کشاورزی از نظر علمی عبارت است از نسبت کل حق بیمه دریافتی یا تولیدی به ارزش افزوده بخش کشاورزی که در حال حاضر این نسبت در ایران برابر ۸ / درصد و در دنیا به طور متوسط برابر ۵۸ / درصد گزارش شده است.

زیربخش	واحد سنجش	۹۶-۹۷		۹۷-۹۸	
		میزان بیمه شده	غرامت	میزان بیمه شده	غرامت
ابنیه	مترمربع	۱۰,۹۸۳,۰۰۰	۰	۹۰,۴۹۸,۰۰۰	۰
آبزیان	هکتار	۳,۹۸۴,۴۳	۵۲,۷۲۹,۵۹۹,۳۳۸	۴,۷۹۹,۵۱	۳۲,۷۹۱,۲۴۴,۵۷۴
نایسبات	دستگاه	۲۵,۰۰۰	۰	۳۲۵,۰۰۰	۰
تنه درختان	هکتار	۵۵,۲۰۶,۸۷	۴,۷۹۰,۴۲۱,۴۰۲	۵۷,۷۸۰,۱۷	۱,۲۸۸,۸۸۸,۲۸۳
دام	راس	۷,۴۸۶,۷۳۸,۰۰۰	۸۶۱,۶۳۷,۰۱۱,۹۷۶	۸,۱۱۶,۹۲۲,۰۰۰	۴۹۳,۶۶۵,۶۹۱,۴۱۲
طیور	قطعه	۹۰۵,۸۸۸,۴۸۱,۰۰۰	۷۶۳,۲۷۷,۵۷۴,۹۹۴	۱,۰۵۹,۲۸۹,۲۴۳,۰۰۰	۲۳۰,۷۸۷,۲۱۰,۳۳۶
ماشین آلات	دستگاه			۱,۰۰۰	۰
محصولات باغی	هکتار	۶۹۴,۱۵۳,۹۳	۸,۷۲۷,۵۲۳,۱۳۱,۱۲۸	۷۵۶,۹۷۶,۸۴	۲,۳۳۹,۲۴۱,۷۵۹,۰۴۴
محصولات زراعی	هکتار	۳,۱۶۵,۵۲۱,۶۷	۳,۳۹۹,۷۴۰,۷۸۸,۴۰۶	۲,۶۴۵,۷۵۲,۳۳	۲,۳۳۴,۵۴۱,۰۰۷,۸۹۲
منابع طبیعی	هکتار	۱,۷۱۹,۵۲۶,۳۹	۱۷,۴۱۶,۸۴۸,۲۲۱	۱,۵۵۷,۹۲۸,۱۷	۶۰,۵۴۳,۰۰۰
جمع کل		.....	۱۳,۸۲۷,۱۱۵,۳۷۵,۴۶۵	.....	۵,۴۳۲,۳۷۶,۳۴۴,۵۴۱

(این آمار مربوط به غرامت‌های پرداختی سال زراعی ۹۷-۹۸ که نهایی نشده است.)

□ چالش‌های بیمه و توسعه کشاورزی

- ۱- عدم وجود منابع مالی کافی به منظور پوشش بیمه‌ای کل ظرفیت تولیدی بخش کشاورزی و نیز عدم اتکای بیمه کشاورزی به منابع مالی مطمئن در بودجه
- ۲- ماهیت ریسک در بخش کشاورزی از نظر شدت، تواتر و تنوع و در نتیجه عدم رغبت بیمه‌های خصوصی و بازرگانی به ورود به این عرصه و عدم ایفای نقش صندوق بیمه کشاورزی به عنوان بیمه اتکایی برای فعالان بخش خصوصی (مطابق با ساختار استاندارد نظام بیمه کشاورزی در اکثر کشورهای پیشرو)
- ۳- عدم وجود الگوی مناسب تولید به منظور افزایش نقش بیمه در ارتقای مدیریت تولید و توزیع مناسب ریسک از طریق ابزار بیمه.
- ۴- پراکنده بودن اراضی و واحدهای تولیدی و وسعت پهنه جغرافیایی موارد بیمه‌ای با توجه به تنوع اقلیم در کشور.
- ۵- عدم امکان توسعه بیمه‌های اجباری و فراگیر با توجه به محدودیت‌های قانونی و اختیاری بودن بیمه.
- ۶- ضعف فرهنگ بیمه‌ای از نظر انتظارات تولیدکنندگان مبنی بر پوشش خطرهای نوظهور، پوشش و جبران خسارت‌های کوچک تا خسارت‌های فاجعه بار (مدیریت مالی جبران کوتاهی در مدیریت فنی).
- ۷- مخاطرات اخلاقی خاص به جهت گستردگی و تنوع عملیات بیمه‌گری

۸- عدم برنامه‌ریزی مناسب و تعیین اولویت‌های محصولات تولیدی و ضرورت پوشش بیمه‌ای آنها از سوی بخش کشاورزی مطابق با قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی.

□ راهکارهای توسعه بیمه محصولات کشاورزی

۱- هدایت اعتبارات بخش کشاورزی در مسیر بیمه و ضابطه‌مند کردن پرداخت‌ها و کمک‌های بلاعوض از طریق ساز و کارهای بیمه‌ای.

۲- ارائه الگوی مناسب تولید در راستای بهبود فعالیت‌ها و استفاده بهینه از منابع تولید و در نتیجه افزایش کارایی پوشش‌های بیمه‌ای و کاهش ضریب خطر.

۳- ایجاد انگیزه لازم برای ورود بخش خصوصی و بیمه‌های بازرگانی در فعالیت در عرصه بیمه کشاورزی از سوی بیمه مرکزی.

۴- افزایش سرمایه صندوق بیمه کشاورزی

۵- یکپارچه سازی اراضی و افزایش ضریب مکانیزاسیون در واحدهای تولیدی از سوی بخش کشاورزی

۶- همکاری مؤثر شبکه ترویج و آموزش بخش کشاورزی در اشاعه فرهنگ بیمه کشاورزی.

□ عملکرد صندوق بیمه محصولات کشاورزی (مجموعه اقدامات و برنامه‌ها)

به‌طور کلی با توجه به افزایش حجم خسارت‌های وارده ناشی از عوامل قهری و طبیعی در بخش کشاورزی و نیز تغییرات اقلیمی تشدیدکننده تواتر و شدت خسارت‌های وارده، استراتژی‌ها، برنامه‌ها و اقداماتی در راستای قانون برنامه ششم توسعه کشور و نیز اهداف پیش‌بینی شده در طرح‌های اقتصاد مقاومتی (افزایش ضریب نفوذ بیمه) با تغییرات ساختاری، فرآیندی و اصلاح روش‌های بیمه‌ای در بخش کشاورزی به شرح موارد ذیل، به منظور توسعه پوشش‌های بیمه‌ای و آمادگی لازم برای جبران به‌موقع خسارت‌های فاجعه بار با مشارکت بیشتر تولید کنندگان بخش، انجام و یا در دست اقدام است.

۱- گسترش بیمه‌های پایه و شاخص عملکرد (پوشش بیمه‌ای بر مبنای میانگین تولید مناطق همگن در سطح کشور) به منظور افزایش مطلوبیت خدمات و گسترش چتر حمایت بیمه کشاورزی بر فعالیت‌های تولید بخش کشاورزی کشور.

بیمه پایه روشی است که به منظور فراگیر نمودن پوشش بیمه‌ای و حمایت از تولیدکنندگان در شرایط بحرانی (خسارت‌های شدید و فاجعه بار) با حداقل دریافت حق بیمه و تعهدات مطلوب ارائه شده است. (در راستای اهداف اقتصاد مقاومتی)

۲- اجرای بیمه اجباری دام در مقابل بیماری‌های مشترک و واگیردار براساس بند (ث) ماده ۳۳ قانون برنامه ششم توسعه کشور.

۳- استفاده از ظرفیت‌های قانونی به منظور توسعه هرچه بیشتر خدمات بیمه‌ای و نیز هماهنگی و تفاهم نامه‌های منعقد شده با تشکل‌ها و صنوف بخش کشاورزی (افزایش ضریب نفوذ بیمه‌ای).

- ۴- توسعه زیر ساخت‌های فناوری و استفاده از تکنولوژی‌های نوین در فرآیند بیمه‌گری (افزایش دقت و سرعت کار) و ارزیابی خسارت.
- ۵- انجام عملیات پایش فنولوژی محصولات در بستر توسعه زیر سیستم‌های سامانه جامع بیمه کشاورزی به منظور کنترل و ارزیابی صحیح میزان خسارت‌های وارده و انجام اقدامات به موقع مورد نیاز.
- ۶- انجام اصلاحات ساختاری در سازمان کار صندوق بیمه کشاورزی با هدف توسعه فروش و بازاریابی بیمه کشاورزی.
- ۷- طراحی و ارائه روش‌های بیمه گروهی منطقه‌ای (در قالب بیمه‌های شاخص عملکرد) برای کشاورزان به منظور توزیع مناسب ریسک در راستای کاهش ضریب خطر و هزینه‌های عملیاتی.
- ۸- توسعه سطوح برنامه پوشش بیمه کشاورزی برای سال زراعی ۹۹-۹۸ متناسب با میزان اعتبارات در قانون بودجه کشور.
- ۹- پیگیری اصلاح فرایند تخصیص و در نهایت تامین اعتبارات مورد نیاز براساس ظرفیت‌های قانونی و هماهنگی‌های انجام شده با سازمان و بودجه کشور.
- ۱۰- توسعه بیمه عوامل تولید از قبیل ابنیه، تاسیسات و ماشین آلات به منظور مدیریت مطلوب‌تر طرح‌های بیمه‌ای.

□ جمع بندی

بر اساس آمارهای موجود کشور که به لحاظ جغرافیایی در کمربند زلزله و همچنین فلات جنوب غرب آسیا قرار گرفته است ایران جزء ۱۰ کشور اول دنیا به لحاظ وقوع حوادث و بلایای طبیعی است که از ۴۰ حادثه طبیعی شناخته شده موجود ۳۲ نوع آن در این کشور اتفاق می‌افتد.

صرف نظر از خسارات بلایای طبیعی مانند سیل و زلزله که باعث آسیب رساندن جدی به جان انسان‌ها می‌شود بخش کشاورزی نیز همواره از هجوم بلایای طبیعی بی‌نصیب نمانده و به لحاظ سرمازدگی، تگرگ، خشکسالی و موارد مشابه متحمل خسارات زیادی شده است به گونه‌ای که خسارات آن در نهایت متوجه جوامع انسانی شده و کشاورزان را تا سرحد ورشکستگی به پیش می‌برد؛ لذا لزوم حمایت از این بخش همواره مدنظر دولت‌ها بوده است. تامین پوشش حمایتی برای انواع محصولات کشاورزی، دام، طیور، زنبور عسل، کرم ابریشم، آبزیان پرورشی، طرح‌های جنگل‌کاری، مرتع‌داری و آبخیزداری در مقابل خسارت‌های ناشی از سوانح و حوادث قهری مثل تگرگ، توفان، خشکسالی، زلزله، سرمازدگی، یخبندان، آتش‌سوزی، صاعقه، آفات و امراض گیاهی عمومی به عنوان وسیله‌ای برای دستیابی به هدف‌ها و سیاست‌های بخش کشاورزی است.

سخن آخر اینکه بدون شک گسترش و توسعه بیمه محصولات کشاورزی، ارتقای کیفی و کمک به بهبود شرایط اجتماعی و اقتصادی تولیدکنندگان بخش کشاورزی را به دنبال خواهد داشت که فراهم کردن زمینه افزایش قدرت بیمه‌گذاران در بهره‌مندی از خدمات بیمه‌ای و همچنین افزایش دانش کشاورزان و تشویق آنان به بیمه

کردن محصولات خود از سیاست‌هایی است که می‌تواند ریسک این فعالیت را کاهش داده و سرمایه‌گذاری در این بخش مهم اقتصادی را افزون سازد. در این بین نیز نباید از سیاست‌های مختلف حمایتی دولت از بیمه محصولات کشاورزی غافل ماند که این سیاست‌ها همان‌گونه که در متن مصاحبه آمد می‌تواند جنبه نظارتی و یا یارانه‌ای داشته باشد.

